Η επισήμανση των προσυσκευασμένων τροφίμων

Η διατροφική επισήμανση των προσυσκευασμένων προϊόντων αρτοποιίας, δεν πρέπει να εκλαμβάνεται από τους επιχειρηματίες του κλάδου ως μια απλή γραφειοκρατική υποχρέωση, αλλά ως ένα μέσο πρόσθετης αξίας για το προϊόν τους. Ας δούμε όμως τι ισχύει σχετικά.

Κείμενο: **Κατερίνα Παπανικολάου**

Η νομοθεσία τροφίμων ασχολείται με το τρόφιμο σε όλες τις φάσεις του. Έτσι, η παραγωγή, η συσκευασία, η διανομή, η αποθήκευση, η πώληση ή η διάθεση κάθε προϊόντος ρυθμίζονται όχι μόνο από πλευράς υγιεινής αλλά και από πλευράς ενημέρωσης και προστασίας του καταναλωτή. Για να διασφαλιστεί λοιπόν, ότι ο καταναλωτής θα λάβει πλήρεις και σωστές πληροφορίες, τα νομοθετικά όργανα θέσπισαν διάφορες διατάξεις αναφορικά με την επισήμανση των προσυσκευασμένων προϊόντων. Θα πρέπει ωστόσο να δοθεί μεγάλη προσοχή σε αυτό το σημείο στο γεγονός ότι: τρόφιμα, περιλαμβανομένων των χειροποίητων τροφίμων, που παραδίδονται απευθείας από παραγωγό μικρών ποσοτήτων προϊόντων στον τελικό καταναλωτή ή σε τοπικά καταστήματα λιανικής πώλησης που προμηθεύουν άμεσα τον τελικό καταναλωτή εξαιρούνται από την απαίτηση της υποχρεωτικής διατροφικής δήλωσης!

Οι υποχρεωτικές ενδείξεις

Οι πληροφορίες που δίνονται από τις ετικέτες των προσυσκευασμένων προϊόντων καθορίζονται σε μεγάλο βαθμό από τις γενικές διατάξεις για την επισήμανση των τροφίμων, όπως έχουν διαμορφωθεί μετά την εναρμόνισή τους προς την Οδηγία 13/2000/ΕΚ και τις τροποποιήσεις της. Πολλές από τις διατάξεις της εν λόγω οδηγίας χρονολογούνται από το 1978 και, ως εκ τούτου, έπρεπε να επικαιροποιηθούν. Έτσι, στο

πλαίσιο αυτό, ο νέος κανονισμός της ΕΕ αριθ. 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2011 προβλέπει τα εξής:

1. Χώρα καταγωγής ή προέλευσης

Η χώρα καταγωγής ή ο τόπος προέλευσης αναγράφονται υποχρεωτικά: α) όταν η μη αναγραφή τους ενδέχεται να παραπλανήσει τον καταναλωτή ως προς την πραγματική χώρα καταγωγής ή τον πραγματικό τόπο προέλευσης του τροφίμου, ιδίως αν οι πληροφορίες που συνοδεύουν το τρόφιμο ή η ετικέτα στο σύνολό της υπονοούν ότι το τρόφιμο έχει διαφορετική χώρα καταγωγής ή τόπο προέλευσης. Σε περίπτωση όμως, που αναφέρεται η χώρα καταγωγής ή ο τόπος προέλευσης τροφίμου και δεν είναι ίδια με τη χώρα καταγωγής ή τον τόπο προέλευσης του πρωταρχικού συστατικού του: α) αναφέρεται επίσης η χώρα καταγωγής ή ο τόπος προέλευσης του εν λόγω πρωταρχικού συστατικού ή β) αναφέρεται ότι η χώρα καταγωγής ή ο τόπος προέλευσης τού πρωταρχικού συστατικού είναι διαφορετικός από αυτόν του τροφίμου.

Έως τις 13 Δεκεμβρίου 2014, η Επιτροπή θα υποβάλλει εκθέσεις στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με την υποχρεωτική αναγραφή της χώρας καταγωγής ή του τόπου προέλευσης για τα ακόλουθα τρόφιμα: α) το γάλα, β) το γάλα ως συστατικό γαλακτοκομικών προϊόντων, γ) τα μη μεταποιημένα τρόφιμα, δ) τα προϊόντα που αποτελούνται από ένα μόνο συστατικό, ε) τα συστατικά που αντιστοιχούν σε περισσότερο από το 50% τροφίμου.

Η βασική νομοθετική πράξη που ρυθμίζει θέματα επισήμανσης των τροφίμων είναι η Οδηγία 2000/13/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

2. Αναγραφή συστατικών

Η υποχρεωτική διατροφική δήλωση πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα: α) ενεργειακή αξία, και β) ποσότητες λιπαρών, κορεσμένων, υδατανθράκων, σακχάρων, πρωτεϊνών και αλατιού. Εφόσον συντρέχει λόγος, πολύ κοντά στη διατροφική δήλωση μπορεί να υπάρχει δήλωση που να αναφέρει ότι η περιεκτικότητα σε αλάτι οφείλεται αποκλειστικά στην παρουσία φυσικώς ενεχόμενου νατρίου. Αν η επισήμανση ενός προσυσκευασμένου τροφίμου προβλέπει την υποχρεωτική διατροφική δήλωση των παραπάνω τότε οι κάτωθι πληροφορίες μπορούν να επαναλαμβάνονται σε αυτήν: α) η ενεργειακή αξία ή β) η ενεργειακή αξία μαζί με τις ποσότητες σε λιπαρά, κορεσμένα, σάκχαρα και αλάτι. Επισημαίνουμε ότι στα στοιχεία αυτά δε συμπεριλαμβάνονται τα trans-λιπαρά.

3. Ημερομηνία ελάχιστης διατηρησιμότητας

Σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις για την επισήμανση των τροφίμων που αναφέρονται στο άρθρο 11 του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών όπως έχουν διαμορφωθεί μετά την εναρμόνισή τους προς

ΤΙ ΕΙΝΑΙ "ΠΡΟΣΥΣΚΕΥΑΣΜΕΝΟ ΤΡΟΦΙΜΟ"

Είναι το προϊόν που προορίζεται να παρουσιασθεί ως έχει στον τελικό καταναλωτή και στις μονάδες μαζικής εστίασης και αποτελείται από ένα τρόφιμο και τη συσκευασία μέσα στην οποία έχει τοποθετηθεί πριν από τη διάθεσή του προς πώληση, είτε η συσκευασία αυτή καλύπτει το τρόφιμο ολικά είτε μόνο εν μέρει, αλλά εν πάση περιπτώσει κατά τρόπο που να μην είναι δυνατόν να τροποποιηθεί το περιεχόμενο χωρίς να ανοιχθεί ή να τροποποιηθεί η συσκευασία. Ο όρος «προσυσκευασμένο» δεν καλύπτει τρόφιμα συσκευασμένα κατόπιν επιθυμίας του καταναλωτή στον τόπο πώλησης.

ΑΠΑΡΙΘΜΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΑΤΙΚΩΝ

Με βάση τη σημερινή ισχύουσα Ευρωπαϊκή νομοθεσία, είναι υποχρεωτικό να απαριθμούνται κατά φθίνουσα σειρά βάρους όλα τα συστατικά που περιλαμβάνονται σε ένα τρόφιμο, συμπεριλαμβανομένων του νερού αλλά και των πρόσθετων συστατικών. Κάθε περιεχόμενη ουσία ενός «σύνθετου συστατικού» πρέπει επίσης να απαριθμηθεί, εκτός αν αυτή η ουσία έχει καταγραφεί ήδη ως αυτούσιο συστατικό, ή υπάρχει σε ποσότητα μικρότερη ενός ορίου, υπό την προϋπόθεση ότι δεν είναι πιθανό αλλεργιογόνο. Η ποσότητα των κύριων ή χαρακτηριστικών συστατικών ενός προϊόντος πρέπει να δηλώνεται, συνήθως ως ποσοστό στις εξής περιπτώσεις: όταν το συστατικό (ή η κατηγορία αυτού του συστατικού) εμφανίζεται στην ονομασία του τροφίμου, συνδέεται φυσιολογικά με αυτό το τρόφιμο, ή να του δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην ετικέτα (π.χ. τονισμένο ή απεικονισμένο). Φυσικά όλα τα γνωστά αλλεργιογόνα πρέπει να καταγράφονται στην ετικέτα του τροφίμου χωρίς καμία προς το παρόν εξαίρεση.

την Οδηγία 13/2000/ΕΚ για την επισήμανση, παρουσίαση και διαφήμιση των τροφίμων, μεταξύ των υποχρεωτικών ενδείξεων ΔΕΝ περιλαμβάνεται η αναγραφή της ημερομηνίας παραγωγής αλλά ΜΟΝΟ η αναγραφή της ημερομηνίας ελάχιστης διατηρησιμότητας.

Κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου, στα παρακάτω ευαλλοίωτα προσυσκευασμένα τρόφιμα, αντί της χρονολογίας ελάχιστης διατηρησιμότητας, πρέπει να αναγράφεται η «Χρονολογία Ανάλωσης», δηλαδή η χρονολογία μέχρι την οποία μπορούν να αναλωθούν: Γιαούρτι, Επιδόρπια με βάση το γάλα, Κρέμα, Ρυζόγαλο, Κρέμα γάλακτος, Ζύμη αρτοποιίας κ.ά. Η χρονολογία ανάλωσης δηλώνεται με την ένδειξη της ημέρας και του μήνα και με τη φράση «Ανάλωση έως...».

4. Αλλεργιογόνα συστατικά

Προβλέπεται η αναγραφή των ουσιών ή προϊόντων που προκαλούν αλλεργίες ή δυσανεξίες στον κατάλογο των συστατικών, να γίνεται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η ονομασία της ουσίας ή του προϊόντος, να τονίζεται με είδος χαρακτήρων που να κάνει σαφή διάκριση της ονομασίας από το υπόλοιπο του καταλόγου των συστατικών, παραδείγματος χάριν μέσω της γραμματοσειράς, της μορφής ή του χρώματος του φόντου.

5. Ιδιαίτερες συνθήκες αποθήκευσης και/ή συνθήκες χρήσης

Η κατανάλωση των τροφίμων εντός των χρονικών ορίων που καθορίζει η ημερομηνία λήξης δεν εξασφαλίζει από μόνη της την ασφάλεια των καταναλωτών, καθώς οι μη κατάλληλες συνθήκες αποθήκευσης του προϊόντος μπορεί να το καταστήσουν επικίνδυνο και πριν το πέρας της προτεινόμενης ημερομηνίας. Για το λόγο αυτό, οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να αναγράφουν οδηγίες για την ασφαλή συντήρηση και χρήση των προϊόντων.

6. Μεγέθη συσκευασιών

Για να διευκολυνθεί η σύγκριση προϊόντων σε διαφορετικά μεγέθη συσκευασιών, είναι σκόπιμο να διατηρηθεί η απαίτηση σύμφωνα με την οποία η υποχρεωτική διατροφική δήλωση θα πρέπει να αναφέρεται σε ποσότητες 100 g ή 100 ml και, αν χρειάζεται, να επιτρέπονται πρόσθετες δηλώσεις ανά μερίδα. Συνεπώς, στις περιπτώσεις όπου το τρόφιμο είναι προσυσκευασμένο και διατίθενται στην αγορά εξατομικευμένες μερίδες ή μονάδες κατανάλωσης, θα πρέπει να επιτρέπεται διατροφική δήλωση ανά μερίδα ή ανά μονάδα κατανάλωσης, επιπροσθέτως της αναφοράς σε ποσότητες 100 g ή 100 ml.

7. Πώληση με επικοινωνία εξ αποστάσεως

Στην περίπτωση των προσυσκευασμένων τροφίμων που διατίθενται προς πώληση με επικοινωνία εξ αποστάσεως, διευκρινίζεται ότι κατά τη στιγμή της παράδοσης θα πρέπει να είναι διαθέσιμες όλες οι υποχρεωτικές ενδείξεις, ενώ πριν από την ολοκλήρωση της αγοράς πρέπει να είναι διαθέσιμες όλες οι υποχρεωτικές πληροφορίες για τα τρόφιμα, εκτός της ημερομηνίας ελάχιστης διατηρησιμότητας και τελικής ημερομηνίας ανάλωσης.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Ο υπεύθυνος επιχείρησης τροφίμων αρμόδιος για την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα, είναι εκείνος στο όνομα του οποίου -ή της επιχείρησης του οποίου- διατίθεται το τρόφιμο στην αγορά ή, εφόσον ο εν λόγω υπεύθυνος δεν είναι εγκατεστημένος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο εισαγωγέας στην αγορά της Ένωσης.

Η διατροφική δήλωση (ενεργειακή αξία, ποσότητες λιπαρών, κορεσμένων, αλατιού κ.ά) θα αρχίσει να περιλαμβάνεται στον κατάλογο των υποχρεωτικών ενδείξεων από το 2016!

Προϊόντα αρτοποιίας & αρτοπαρασκευάσματα

Σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 3526 που σχετίζεται με τα διατηρημένα προϊόντα αρτοποιίας και των αρτοπαρασκευασμάτων, προβλέπονται τα εξής:

1. Τα διατηρημένα προϊόντα αρτοποιίας πωλούνται υποχρεωτικά σε συσκευασία, στην οποία αναγράφονται οι πληροφορίες που ορίζουν οι κανόνες επισήμανσης και, σε εμφανή θέση, οι ενδείξεις «διατηρημένος άρτος από κατεψυγμένη ή με άλλη μέθοδο συντηρημένη ζύμη» ή «αρτοπαρασκεύασμα από κατεψυγμένη ή με άλλη μέθοδο συντηρημένη ζύμη» ή «αρτοσκεύασμα από κατεψυγμένη ή με άλλη μέθοδο συντηρημένη ζύμη». Οι ενδείξεις αυτές συμπληρώνονται από την ένδειξη της χρησιμοποιούμενης μεθόδου συντήρησης, η οποία μπορεί να είναι κατάψυξη, ταχεία κατάψυξη ή συντήρηση σε τροποποιημένη ατμόσφαιρα, καθώς και από τις τυχόν συνθήκες συντήρησης και χρήσης.

2. Τα προϊόντα αρτοποιίας, που υποβάλλονται σε διαδικασίες ξήρανσης, φρυγανίσματος και πρόσθετης έψησης, πωλούνται υποχρεωτικά σε συσκευασία που φέρει την ένδειξη «αποξηραμένο» ή «φρυγανισμένο» ή «διπλοψημένο» προϊόν αρτοποιίας.

3. Τα προϊόντα αρτοποιίας που προορίζονται για τον τελικό καταναλωτή και προέρχονται από μη ολοκληρωμένη έψηση ζύμης, πωλούνται υποχρεωτικά σε συσκευασία στην οποία αναγράφονται, με ευδιάκριτα γράμματα και σε ορατό σημείο αυτής, εκτός από τις άλλες υποχρεωτικές ενδείξεις και η ένδειξη «άρτος μερικώς ψημένος από κατεψυγμένη ή με άλλη μέθοδο συντηρημένη ζύμη» ή «αρτοπαρασκεύασμα ή αρτοσκεύασμα, μερικώς ψημένο από κατεψυγμένη ή με άλλη μέθοδο συντηρημένη ζύμη». Στη συσκευασία κάποιου προϊόντος αρτοποιίας που προέρχεται από την τελική έψηση του αντίστοιχου μερικώς ψημένου ή κατεψυγμένου προϊόντος, τίθεται η ένδειξη «άρτος προερχόμενος από μερικώς ψημένη ή μερικώς ψημένη και κατεψυγμένη ζύμη» ή «αρτοπαρασκεύασμα ή αρτοσκεύασμα από μερικώς ψημένη ή μερικώς ψημένη και κατεψυγμένη ζύμη». Η ίδια ένδειξη τίθεται στο χώρο πώλησης, με μεγάλα γράμματα, σε πινακίδα με διαστάσεις τουλάχιστον 50x30 εκατοστών. ■

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΜΗ ΠΡΟΣΥΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Μια άκρως θετική εξέλιξη για όλους τους μικρομεσαίους επιχειρηματίες – αλλά κυρίως για τον κλάδο των βιοτεχνών αρτοποιών– ήρθε σχετικά πρόσφατα από τις Βρυξέλλες και αφορά στην επισήμανση των τροφίμων. Χάρη και στις ενέργειες της ΟΑΕ, η θέση που εκφράστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το εν λόγω ζήτημα ήταν η εξής: «Τα ΜΗ προσυσκευασμένα προϊόντα θα πρέπει να εξαιρούνται από τις απαιτήσεις της υποχρέωσης επισήμανσης, προκειμένου να μην επιβαρυνθούν υπέρμετρα κυρίως οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις των βιοτεχνιών τροφίμων και του λιανικού εμπορίου τροφίμων στις οποίες ανήκουν και οι πάροχοι ομαδικής εστίασης».